

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébetkörút 41. sz.

P O L I T I K A I N E T I L A P

A Budapesti Hirlapnak.

Üdvözöljük a Budapesti Hirlapot fennállásának negyedszázados évfordulója alkalmából. Üdvözöljük öt-magyaros lelkünk egész melegével! Üdvözöljük öt azzal a tiszteletteljes ragaszkodással és szeretettel, mely őt, mint a magyar nemzeti politika bátor, törhetetlen és kérlelhetetlen harcosát minden igaz magyar részéről joggal megilleti.

Huszonöt éves fényes pályafutása alatt munkáit nem lelkesítette egyéb, mint annak a nemes és magasztos ideának megvalósítása, hogy e sokat szenvedett nemzet anyagilag és szellemileg megerősödjön, ismét azzá legyen, ami volt akkor, midőn az ország határait három tenger mosta.

Nagynak, boldognak és egységesnek akarja látni e nemzetet s e célból megragad minden alkalmat, hogy a betűk tengerébe beleöntve lelke hevületét, másokat is e magasztos célok szolgálatára buzdítson.

Mi, akik kicsinyben, de ugyanezen eszmékért küzdünk, lelkestülve hajtjuk meg zászlónkat ez alkalommal s kívánjuk, hogy ideáért folytatott küzdelmeinek gyümölcsét: a magyarság szeretetét, bizalmát és ragaszkodását az eddiginél még fokozottabb mértékben élvezze.

A szerkesztőség.

Az egyház és a nemzetiségek.

A pánszláv izgatás egyik főerősége megingott. A katolikus egyház tekintélyével körülbástyázott ama mentesvár, mely eddig biztos mementőket nyújtott a világi törvényekkel összeütközésbe került hazafiaknak, már nem az többé! Vaszary, az ország békéjének egyik leghivatottabb vezére, öre megsokalta végre az erősségből szerteáradó gyilkos nyilatást, erőlyesen megfenyegette rendbontó katonáit avval, hogy ki fogja őket rángatni onnan és kiadja azoknak, akik ellen merényleteiket folytatják: az ország szinmagyar lakos-

ságának. A méltó fölháborodás aztán itéljen fölöttük.

A Nár. Nov. látván a veszedelmet, melybe üzérkedő ügyfelei jutottak, agyafurt szellemi tárházának összes fegyvereit állította föl, melyekből gyilkos tüzelést indított az ismert rendelet ellen. Panaszkodik, kesereg, haragszik, sőt gunyolódni is próbál egyszerre. A célból kiáradó fényes igazság azonban annyira elvette a szeme világát, hogy tökéletlen fegyvereit használni is képtelen s mikor látja, hogy minden megfeszített erőlködése hiábavaló, megadja magát. Tehát: „Győztél, Gallileus!” A mesterkelt érzések valami sajtószerű zagyvaléka kíséri azt a szívós, makacs erőlködést, mellyel az igazságot megdönteni iparkodik. Mindebben egyetlen mondat sincsen, mely büns vállalkozását még csak mentené is, nemhogy különleges álláspontját csak valamennyire is megszilárdítaná. — Ellenkezőleg, az egész károsból épen az érzik ki legjobban — amit pedig szerző tagadni szeretne — a rendelet jogosultságának hallgatólagos elismerése és különösen, hogy olyan ügynek támadására szánta el magát, a melynek igazságos voltát maga is érte, látta és elismerte. „Az egyház és közegeinek hivatása saját hivatást és Isten félelmére, a felebaráti szeretetre és ezek által az örök üdvösségre való vezetés.” Szórol-szóra vallja a szerző.

S most nézzük: vajjon hivatását teljesíti-e a pap akkor, mikor Isten félelmének hirdetése helyett hamis és büns jelszavakat hangoztat még bünsőbb célok elérése érdekében? Vajjon a felebaráti szeretet prédikálásával összeegyeztethető-e a legféltelenebb osztály- és fajgyűlölet szítása? És amikor a felizgatott és elbődített tömeg elvakultságában már sem Istent, sem emberi tekintélyt nem ismer többé s vad fanatizmusában a szurony és golyók közé rohan, vajjon itt azok a papok ama munkája nyilatkozik-e meg, mely hivatást örök üdvösségét szolgálja?

Hol vannak itt az Istenfélelem,

emberszeretet és keresztényi türelem szent erényei, melyekben pedig a lelki atyáknak — szerinte is — elől kellene járniok?

Igen, elől járnak ezek, de hol? Ott, ahol a gyűlölség elhittésére van szükség, ahol a törvényes rendnek, tehát Isten parancsainak is megbontására törekszenek, ahol minden emberi tekintélyt lábba tipornak el! Elöl járnak büzs kortestanyák látogatásában, ahol az Isten választott szolgálói zsoltárok helyett piszkos kortestnótákra tanítják jámbor hiveiket.

És ahol a pénzintézetek és fiskálisok büns törekvései a nép józanosságán hajótörést szenvednek, akkor is ott teremnek azok a lelki atyák, hogy előbb kenetteljes beszéddel, majd a pokolnak kilátásba helyezésével, örök kárhozattal s végül a kezükben tartott szent keresztnek minden fenyegetésével megtörjék a lelket!

Vajjon az ilyeneket szükséges-e külön ismergetni, mint ahogy azt az író kívánja? Kell-e az ilyenekről még külön erkölcstelenségi bizonyítványt is kiállítani?

És most magától a cikkiró urtól kérdezzük meg, vajjon van-e csak halvány sejtelve is arról, hogy az a vagyon, mit az ő védenecsei ma a magyar állam ellen indított büns vakmerényekre használnak föl, kitől van tulajdonképpen? És ha tudja, hogy ezt a magyar királyok, magyar nemzeti kulturális célok mívelésére a magyar állam földjéből adományozták, vajjon össze tudja-e hozni ezt a két szélsőséget, melyek a helyes rendeltetés és a büns fölhasználás óriási különbségeihez ma nyilvánulnak?

Ezeket látva, minden jóérzésű embernek undorral kell elfordulni a kigyótermészet emez undok alakjaitól, akik a hazától kapott táplálékból gyilkos mérget pancsolnak össze fogalk számára, hogy azokat alkalomadtán éppen legnagyobb jöltevőjük: a haza testébe mélyesszék.

„De a haza még nem halotti test...”
Nem! Tudni fogja a módját, hogy a már egyszer kiakolbolított birkával hogyan kell érdeme szerint elbánni!

Első lépésnek Vaszary rendelete kitűnő. Az abban foglalt fenyegetés, mely a delikvenst a szinmagyar lakosság felháborodásának készűl kiadni, kitűnő eredménnyel kecsgetet. Képzelnék el egy papot, kinek itt utilaput kötnek a talpára s elküldik például Debreczen vidékének szintizta magyar levegőjére magyar szellemet tanulni. Micsoda diadalmenet lesz az ő bevonulása! A főlháborodás erkölcsi sulya kell, hogy megtörje a lelkét már az első pillanatokban is. Később pedig szomorú elhagyatottságában lesz alkalma töprengeni és vezekelni hazaellenes büneieért. Az aztán vagy hozzá hasonul a magyar gondolkodáshoz és megszokik, vagy — megszökik. A magyar társadalomra fölülte nagy feladat vár az ilyenek megtérítésében. Erre azonban azt kioktatni fölösleges. Tudni fogja kötelességét. Ugy legyen!

A tót nemzetiségi törekvések a történeli igazság világitásában.

VI.

Tótok lázadása 1848-ban Hurbán, Stúr és Hodža vezérlete alatt.

Hurbánék kudarcza azonban korántsem jőzanította ki a pánszlávizmus híveit. A császári pátensek, amelyek a tót nyelv jogait biztosítandók voltak, nem elégtették ki őket, mert hisz nekik jóval több kellett ennél: külön tót államiság s a szláv nemzetek föderációja. Ezért azután az „egységes s oszthatatlan osztrák császárság az ő önálló koronaországaiival, valamint a kremzseri birodalmi gyűlést feloszlató császári pátens, amely a nemzetek egyenjogúságát már nem ismeri, sehogyse tetszett tót tulzóinknak s hamarosan küldöttséget is menesztettek 1849. márczius 20-án a Kremzserben tartózkodó császárhoz, amely Kozacek, Stúr, Hurbán és Kuzmány tagokból állott, de a várt eredmény nélkül.*)

*) A „császárt“ nem gyalázhatván, Kossuth és a magyar nemzet ellen fordult a Hurbán féktelen dühe ezen újabb kudarc után s visszatérővén hazájába, újra megkezdí gyalázatos munkáját, amire az orosz hadseregben is bátorítást talál, amely idejött, hogy a forradalomnak véget vessen. Szakolczán írta meg Hurbán 1849. július 26-án azt a „Szózat“ át a tót néphez, amely lelkének egész sívárságát tárja az olvasó elé. Csak néhány mondatát idézzük itt, izelítől.

„Ura szólnék hozzátok, — így kezdí, — drága földieink. Soká nem olvastatok tőlünk semmit, de annál többet hallottatok rólunk. Hiába hirdettük politikai megváltásod igazságát, nemzetünk; hiába intettünk és oltalmaztunk téged még jókor Kossuth-ól és a magyarságtól. Nem hallgattál ránk és mélyen becestél elleneink törébe. Ne mentesed magad, nemzetünk, hogy a forradalmat csupán az urak csinálták, akik eddig is uralkodtak fölötted s

Szegeden — ugymond a brosurá — végre meggyőződött Kossuth arról, hogy hibát követett el, hogy eleinte oly ellenségesen bánt a nemmagyar nemzetekkel. Hibáját jóvá akarta tenni s így az 1849. július 18-án létrejött törvénnyel a nemzetiségek jogegyenlőségét mondotta ki. De már késő volt.

Igen, késő, de nem az ő hibájából. Későn jött ez a nemzetiségeknek is, amelyek a helyett, hogy az 1847/48. évi vívmányok után még szorosabban tartottak volna a magyarokkal s a szabadságharozot végig vívták volna, az ellenséghez csatlakoztak s ezzel a saját hazájuk leigázását segítették elő. Lássuk, mit mond erről a történelem.

„Akik azt állították, — írja Kerékgyártó Árpád, — hogy a nemzetiségeket szabályozó törvényjavaslat nem a magyar nemzet igazságérzetéből, hanem a szükség kényszerűségéből származott, tévedtek. A kormány nem ápolta kebelében bosszúindulatot. Ha az ország kormánya, — mondá Szmere július 21-én, — a kegyetlenségeket hasonló kegyetlenségekkel torolta volna meg, azóta talán béke volna, habár a sírnak a békéje. De ez nem történt, hanem felhasználták a szellemi erőnek minden eszközeit a testvériségi százados köteleiket ismét összefűzni. Nem szalasztók el a kibékülésnek egy pillanatát, nem tartóz-

akik kötelekkel összekötözve hurezoltak téged a Kossuth zászlai alá; ne mentesed magad azzal, mert a te számot három millió, a magyar lázadók száma pedig vidékeinken kevés volt s ha az egész tót nemzet, fölismerve a helyzetet, oly egyetértően járt volna el, mint egyes megyebeli tótok, nem harapódzott volna el annyira a magyar lázadás mérgé a mi tereinken, a szép Tótságon. Düh, gyűlölet, bitangáság és hatalomravágás vezetí zsarnokaidat a hazugságra, csak hogy a tisztességes nemzeteket eltérítsék az Istenfélől föltek császáruk és uruktól, ami ha egyszer sikerülne, veled már majd könnyen elbánnak, szegény tót nemzetünk. Farkasok ők, hiénák ők, akik előbb a trónt akarják felfalni s ha ez sikerült, akkor veled, nemzetünk, magukat és pandurjaikat fogják abraoktatni. Mondjuk-e, hogy miként gazdálkodott a magyar minisztérium azzal a kihuzódott hatalommal? Miként szolgáltattak igazságot király nélkül? Egyik helyen az akasztófa, más helyen a börtön, a harcz dühe által feldult falvak és városok mutatják a minisztérium uralkodásának nyomait. Csak Szenicezen négy becsületes tótot akasztottak fel és százakat öldöztek ádáz dühhel. No hát, tótok, kívánczoktok-e emez emberbőrbe bujtattot hiénák uralma alatt állni és élni? Nem, nemzetünk, nem kívánhatod a győzelmet ezeknek a vérszopoknak, ragadozóknak és teheteetlen rémszörnyeknek, mert te tisztességes nemzet vagy, te csak királyodnak és császárodnak kívánbatsz dicső győzelmet a felbérelt és nyomorult Kossuth-csücsölekkel.“ Stúr és Brózik két hónapra e szózat után tót népgyűlést hívtak össze Trencsenbe, amelyen a császárhoz való hűségüket akarták dokumentálni. Miután azonban ezt a „hűséget“ Bécs sem akarta úgy honorálni, ahogy azt Stúrék remélték, mi is csak erkölcsi undorral emlékeztetünk meg e perfidióról s a tollunk restelli a vele való tüzetesebb foglalkozást.

kodtunk elveinket pontokba foglalva előadni. Ugy voltak ezek szerkesztve, hogy hasonló jogokat egy ország sem ad a maga határain belül az apróbb nemzetiségeknek.“

De Pietor itt is téved. A magyar nyelv jogai ebben a törvényben is biztosítva maradtak, mert „országlati, közigazgatási, törvénykezési és hadügyekben diplomatikai nyelvi a magyar“ e törvény szerint, „de a községi életben, tanácskozmányok, jegyzőkönyvek, matrikulák, tanodákban s magánosok folyamodványaiiban a lakosság nyelve használtathatik.“

A nemzet sulyos megpróbáltatásának ezt a végtelen szomorú, de azért vereségünk, megaláztatásunk mellett is dicső korszakát a Pietor-brosura magához méltóan fejezi be azzal, hogy in parenthesi a Kossuth és Petőfi tót származására utal és még egy Kossuth-anekdótával is kedveskedik. Egy német történelmi könyvben párhuzamot olvastunk Cromwell és Kossuth között, amely e pár szónyi jellemzésben csucosodik ki: „Kossuth war ein grosser Genie, Cromwell war ein grosser Charakter, und beide gross als Patrioten.“ Kossuth Lajost a legszabadabb két nemzet: az angol és az északamerikai csodálta, dicsőítette s ma is csodálja és dicsőíti, a saját nemzete pedig legnagyobb fiát tiszteli s szereti benne, emberi hibái és fogyatkozásai ellenére is. A történelem és az utókor ítélszéke előtt az ő nagysága nem hogy kisebbedni, halaványulni, de öregbedni, nőni fog. A tótok is büszkék lehetnek rá, ha úgy van, hogy tótok voltak az ősei, de akkor is, ha ezek Álmossal költöztek be ezen országba, mert hisz a tótok is tartozéka a magyar nemzetnek. Hát Pietor egy adomával — és milyennel! — eleve-níti föl a Kossuth Lajos emlékezetét. „Kossuth Lajos — ugymond — a turóczmegyei Kossuth községen lakó Kossuth-családból származik. Apja mint ifju, Zemlénmegyébe költözött, ahol megnősült. Kossuth Lajos gyermekkorában gyakran fordult meg látogatóban az ő nagybátyjánál, Kossuth Györgynél Kossuthon, aki tót néparát volt (dr. Hurbán M. J. a „Nitra-almanach“ II. évfolyamát neki ajánlotta). A kis Kossuth Lajos a záthuresai népiszkolába járt és tót abéczés könyvből tanult meg olvasni. Ez az abéczés könyv még a múlt század 70-es éveiben Liebhardt Sándor ruttkai jegyző birtokában volt, aki Kossuth-leányt birt feleségül. Történt

pedig egyszer, hogy a csintalan fiu Kossuthon, a nagybátyja udvarán, a trágyalébe esett, ahonnan őt nagy-nénje kihuzta. Mikor ez a nagy-nénje azután 1848-ban meghallotta, hogy mit csinál Kossuth Lajos, azt mondta, hogy ha tudta volna, hogy olyan rossz fia lesz szüleinek, még beljebb lökte volna a trágységdörbe.

Mi meg azt a tanácsot adjuk Pietoréknak és az egész tót népek: Legyenek büszkéek a Kossuth és Petőfi eredetére, kövessék őket s igyekezzenek versenyezni velük a — haza szeretetében!

A vasutasok ruttkai gyűlése.

A vasuti alkalmazottak országos szövetségének ruttkai kerülete, melynek Trencséntől Igloig és Ruttkától Jánoshegyig, beleszámlítva a helyi érdekű vasutakat is, minden vasuti alkalmazott tagja, a folyó hó 4-én tartotta ez évi rendes közgyűlést.

A nagygyűlést a kerület elnöke: Nemes Barna ruttkai állomásfőnök nyitotta meg, ki röviden közölte a vasuti alkalmazottak azon kitaró küzdelmét, melyet az országos szövetség megalkotásáért, létrehozásáért folytattak. A hosszú és kitaró küzdelem végül megtermelte gyümölcsét. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a szövetség alapszabályait megerősítette. Beszéde további folyamán rámutatott arra, hogy a szövetség eddigi működése csak a szervezkedés és alapítás munkálatait ölelhette fel. Tulajdonképeni hivatala csak azután kezdődik, majd ha a kezdet nehézségein túl lesznek.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitót után konstátálta az elnök, hogy a tagok az alapszabályban megkívánt számban jelen vannak s így a közgyűlés határozatképes. Ezzel az ülést megnyitotta.

A gyűlés tárgysorozatának első pontja az alakuló közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása volt, mely megjegyzés nélkül tudomásul vétetett. Tudomásul vétetett továbbá a választmány évi jelentése is. E jelentés kapcsán következő határozatok hoztak: A kerület egyhangulag kimondotta, hogy a f. 17-én megtartandó pozsonyi országos gyűlésen egy szövetségi közlöny megindítása mellett fog állást foglalni. A központ által a kerületek esetleges újabb beosztására vonatkozó felhívásra a kerület elhatározta, hogy egyelőre más kerületi beosztást nem kíván. A központi tisztviselők fizetésének nagysága, amely a központi választmány által ideiglenesen állapított meg, változatlanul elfogadott. A kerület elnöksége a helybeli kősd. fagyasztsági szervezetet hozzáférhetővé tette a Mávnál lévő szövetségi tagok részére, ami tudomásul vétetett. A kerület egyhangulag magáévá tette azon eszmét, hogy tagjai minden elhalt tagtárs után 20 fillérről összeget fognak fizetni s az így összegyűlt pénz a hátramaradtagnak fog temetkezési segély gyanánt átadani. A szövetség kerülete koszorút helyez saját pénztárából az elhunyt tagtárs ravatalára. Az elnökség megbízott, hogy a tárgyan az országos gyűlésen tegyen jelentést és a további lépések megtétele iránt

intézkedjék. A jelentés többi része tudomásul vétetett.

A szármadás tudomásul vétetett s a felmentvény megadott.

A jövő évi költségvetés néve a kerület oly költségvetést fogadott el, melyben a kiadások a bevételeknek 34-64% át teszik ki, 50000 tagból álló szövetség feltételezése mellett. Az elnök megbízott még egy 30000 tagra tervezett előirányzat szerkesztésével s ezen előirányzatoknak az országos gyűlésen való ismertetésével. Az előirányzat nyomdon való összeállításáért vált szükségessé, mivel a szövetségnek még nem állnak oly adatok rendelkezésére, a melyekből határozottabb tetteket lehetne az előirányzatba beállítani, mivel működését csak most fogja megkezdeni.

A választmány kiegészítése gyanánt, mely részint a kategóriák változása, részint az alapszabályszerű kisorsolás folytán vált szükségessé, megválasztattak három évre második alelnökül: Balogh László; ellenőrnek: Daday Béla; választmányi tagokul: Kasziner Ede, Köri Antal, Klein István, Makó István, Móna István, Szlavkovszky Jakab, Szlavkovszky József, Ruttkay Sándor, Herrmann Ferenc, Holub Ferenc, Klein Ferenc, Gulyás József, Kapallay István, Birkhofer Ferenc. Megbízott helyettesekül egy évre megválasztattak: Czinte János, Komka Rezső, Krausz Alfréd és Märer Mór.

Vas Dezső gymoi hivatalnoknak a VI. kategóriába tartozó hivatalnokoknak az utolsó előléptetés alkalmával szenedvét sérelme tárgyában szerkesztett beadványát a kerület magáévá teszi. Külön a VI. rangfokozatba tartozó hivatalnokoknak küldöttségileg való intézkedésért azért nem tartja szükségesnek, mert ezen előléptetésnél más rangfokozat és kategóriáknál is estek sérelmek s ezért felhívja tagjait, hogy e sérelmeket a kerületi elnökség tudomására hozzák, az elnökség pedig az összegyűjtött sérelmeket hozza a szövetség elnökének tudomására, megfelelő orvoslás kieszközölése céljából.

Klein István indítványa, hogy az altiszt és szolgai alkalmazottak statusza nyilvánosságra hozassék, oly értelemben lett elfogadva, hogy az összes alkalmazottak statusza hozassék nyilvánosságra.

Sváky Arnold indítványa, hogy a soron kívüli előléptetések az automatikus előléptetésektől elkülönítve, más időben történjenek s hogy a soron kívüli előléptetéseknél azon ok is megemlítessék, amely okból az előléptetés megtörténik. Ezen, a protekciót kiküszöbölni s a valódi érdemet jutalmazni célzó indítvány mellett a kerületi gyűlés egyhangulag állást foglalt.

Allást foglalt továbbá, hogy a szolgálati szabályzatból a sajátval való érintkezés tilalma és a véglegeseknek létszámosságuknak és címén való elbocsátása, illetve a szolgálatnak ily címén való felmondása túrltlessék, azon hozzáadással, hogy az egész szolgálati szabályzat a szövetség hozzájárulása, illetve közreműködése mellett átdolgozandó. A központi gyűlésen e tárgyban indítvány teendő.

A kerület a 24 órai szolgálatléttel általános eltérülést kéri s nyomtatékkal kiemeli, hogy ez különösen a tolatóknál tarthatatlan állapot.

A gyakoronok beosztása tárgyában óhajtható volna, hogy azok lehetőleg középállomásokon osztassanak be, egyrészt a gyakor-

nokok általánosabb kiképzése, másrészt a középállomások nagy munkahalmaza szempontjából.

A kaposvári kerület indítványa, hogy nem meglévő lapot bizzunk meg a szövetség közlönyét, hanem új alapítsunk, egyhangulag elfogadtattott.

Végül elhatározott, hogy a szövetség eszméinek propagálása céljából a legközelebbi választmányi gyűlés Zsolnán tartassék.

Jobszt Gellért indítványára, daczára az elnök tiltakozásának, a közgyűlés eddigi eredményes működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavozott.

Ezzel a gyűlés félnégy órakor, néhány lelkesítő szó kíséretében, bezárattott.

A közgyűlés után nyári mulatság volt, melynek tiszta jövedelme 84 kor. 16 fillért tett ki. Felülfizettek: Ruttkay Iván 5 korona; Tauszer N., Jobszt Gellért 1—1 korona; Szmatek Uszár, Lencsey Boldizsár 60—60 fill.; Szkulina N., Fehérpatyák N. 40—40 fill.; Vitéz János 30 fillér; Tóth János, Keviczky Kálmán 20—20 fillér; Mandik János 10 fillér.

Neyhauss gróf bünperere.

A rettenetes bűnrel vádolt gróf perét, melynek előzményeiről lapunkban mi is többször megemlékeztünk, a folyó hó 7-én és 8-án tárgyalta a besztercebányai kir. törvényszék esküdtbíróága.

Tekintve a bünper titokzatos voltát, a szereplők értelmiségét, előkelő társadalmi pozícióját, a végfelelmények elé a legnagyobb érdeklődéssel nézett mindenki. Részese akart lenni mindenki annak a jelenetnek, midőn egy sok viszontagságon, nehéz megpróbáltatásokon keresztülment ember felett, egy tisztán súlyos gyanuokok miatt emelt büntnygben — lelkiismerete szerint dönt az esküdtbíróág.

A törvényszéki palota tágas, gyönyörű esküdtzéki terme zsufolásig megtelt a per kimenetele iránt érdeklődő publikummal. Ott volt aváros előkelőségének színe-java. A hallgatóság padjait gyönyörű hölgyközönség foglalta el, míg a terem hátulsó részzeit a férfiközönség tartotta megszállva. A karzaton ember-ember hátán tolongott. A terem bal oldalán levő első karzati fülkében megjelent a vádolt neje is, talpig gyászban s néha könnyekig megindulva hallgatta végig a bünper részleteit.

A pont 10 órakor megkezdett tárgyalásra, két börtönőr támogatása mellett, bevezették a vizsgálati fogságban súlyos beteggett gróft, akin már mulófélben volt betegsége, nehéz gerinczajába újból erőt veit.

A gróf arca sápadt, egész testében megtört s fekete haja erősen összevegyült.

Midőn a számára előkészített asztalka mellett helyet foglalt, az elnök, Boleman Lajos kuriai bíró, megnyitotta a tárgyalást.

Az itéletánács tagjai: Boleman Lajos kuriai bíró, a besztercebányai törvényszék elnöke, Nemes János és Szilassy Kálmán törvényszéki bírák, az előbbi egyszersmind a bünper előadója. A jegyzőkönyvet Koch Béla joggyakornok vezeti. A királyi ügyészséget Szakmáry Gyula altügyész képviseli, a védői tiszteit pedig Turchányi Ödön ügyvéd, a besztercebányai ügyvédi kamara elnöke látta el.

A gróf kihallgatása.

Miután az esküdtbíróság megalakult, az elnök röviden előadta a vádirat tartalmát feltevé a kérdést, hogy vádlott bűnösnek érzi-e magát, vagy sem?

— Nem, ártatlan vagyok.

— Miért történt, hogy február harmadikán a konyhán keresztül ment özeveg Beniczkyúé lakásába, ahol ebédelni szokott?

— Régen járok már Beniczkynéhez ebédre. Eleinte az előszobán keresztül jártam be, de a cselédek azevzióval viselkedtek irányomban és mindig sokáig várakoztattak az ajtó előtt, míg csöngésemre ajtót nyitoltak. Február 3-án elkéstem, valamivel egy óra előtt jöttem, holott máskor mindig délben szoktam megjelenni. Bementem a konyhába s így szóltam a szakácsnéhoz: Bizonnyosan elkéstem már. Igen, a nagyságos asszony már türelmetlen, a leves a tányéron van — felelt a szakácsné. Erre azt kérdeztem: Esznek-e már? A szakácsné nem tudta megmondani. Az előszobában találkoztam a szobaleánnyal, majd Wagner Klementina kulcsárnéval. Ez után kimentem a verandára, letettem kalapomat, felső kabátomat, keztyűmet, letisztítottam cipőmet, mert aznap erősen havazott. Ekkor jött elém Beniczkyné. Meghajította magát, mint ahogy szokta, megfenyegített az újjával, amiért elkéstem, erre karomat nyújtottam neki s az asztalhoz veztettem.

Elnök: Mint folyt le az ebéd?

— A levessel félig már készen voltunk, akkor jött be a kulcsárné s odatült ő is az asztalhoz. Hármasan költöttük el az ebédet. Az özevegyasszonynak az a rossz szokása volt, hogy az ételmaradékokat a tányéron adta oda a kutyának. Most is úgy tett, a saját tányérján adta oda a kis fekete kutyának a levesmaradékot. Engem mindig bosszantott és felizgatott, hogy a kutyának ugyanabból a tányérből adtak enni az asztalnál, amelyből az öreg asszony evett.

De erre majd később rá fogok térni — jegyezte meg a gróf. Ebédre azután kalarabé volt, kacsá salátával és tésztával.

Elnök: Dicsérte-e ön a leves jóságát?

— Beniczkyné állandóan kérdezni szokta ebéd közben: Jó-e ez, jó-e amaz? Lehetésges talán, hogy ezuttal azt feleltem neki, hogy jó a leves.

— Mit csináltak, miután megebédeltek?

— Rögtön átmentem Beniczkyné szobájába.

— Önökkel volt-e Wagner Klementina kulcsárné?

— Nem ügyeltem rá.

— Mit csináltak a Beniczkyné szobájában?

— Társalogtunk. Emlékszem, hogy ezuttal valamivel tovább maradtam ott, mint rendesen.

— Mikor távozott?

— A kastélyból kettő és negyed három között mentem el, mint rendesen, a konyhán keresztül.

— Hová ment onnan?

— Haza.

Elnök: Igaz, hogy ön dicsérte a levest? A vádlott: Anyósom kérdezte ezt tőlem és én feleltem. Ebéd után távoztam s uzsonna idejében visszajöttem. Ekkor mondta Wagner Klementina, hogy Beniczkyné rosszul van. Orvosért akartam küldeni, de Beniczkyné

nem engedte. Később kimentem a konyhába keresni az ételmaradékot.

Az elnök: Amikor a mérget egy tintás-üvegen megtaláltál önnél, azt mondta a bírónak, hogy az szódbabikarbona.

A vádlott: Az igaz, de amikor megizlettem a port, láttam, hogy nem szódbabikarbona, hanem puder.

— Pedig arzenikum volt,

— Lehet, de az üveg nem volt az enyém. Soha nem is láttam s nem tudom, hogyan került a szekrényembe.

— Miért tagadta, hogy kétszer is vásárolt 25—25 gramm arzenikumot.

— En nem tagadtam. Nem kérdezték s így nem feleltem. Különbben 1890 óta nem vettem arzenikumot.

— Miért vált el az első feleségétől?

— Mert megcsalt s egy gyermeket akart becsempészni.

— Mikor járt Kinában?

— Atyám nagyon megharagudott rám a második házasságom miatt, én pedig már ráuntam a gazdálkodásra. Ekkor kaptam egy levelet, hogy nem volnék-e hajlandó Kinában állami szolgálatba lépni. Elmentem Berlinbe s ott a kínai követtel megkötöttem a szerződést, melyben köteleztem magamat arra, hogy három esztendő Kinában töltsék s kiképezem a kínai lovasságot. Először Sanghájba, onnét Nankingba mentem. Oda utánam jött a feleségem is. Három év múlva visszajöttünk, s akkor Turóczban telepedtünk meg. Két évvel később, mint egy berlini ujság tudósítója, újra Kinába mentem s egy év múlva visszajöttem.

A tanúk kihallgatása.

Wagner Klementin, a megmérgezett asszony kulcsárnéje, vallja, hogy a leves Beniczkynének nem izlett, de a gróf dicsérte. Ebéd után Beniczkyné rosszul lett. Hallotta a cselédektől, hogy a tányér fenekén felér gömböcskéket találtak s hogy a szobaleány meg is kóstolt ilyen gömböcskét s azt keserűnek találta. Akkor minijárt mérgezésre gondolt.

Az elnök: Miből következteti azt, hogy Neyhauss volt a mérgekeverő?

A tanu: Mert ő egyedül volt az ebéd közben s mert ebéd után a konyhába ment s kereste azt a tányért, melyből az úrnő evett.

Az ügyész: Igaz az, hogy az a kutya, a melyik a tányérből evett, szintén beteg lett?

A tanu: Igaz.

Latnik Mária szobalány a következő tanu.

Az elnök: Igaz az, hogy a gróf becsapta maga után az ajtót, mikor az ebédőbe ment?

A tanu: Igaz.

— Maga megkóstolta azokat a gömböcskéket, melyeket a tányér fenekén talált. Milyen volt az ize?

— Nagyon rossz ize volt. Amikor később hallottam, hogy a nagyságos asszony megbetegedett, rögtön azt mondtam, hogy bizonyára a levestől lett rosszul. De a gróf ur azt mondta, hogy nem a levestől lett rosszul, hanem a savanyu káposztától.

Ollinger Katalin szakácsné volt Beniczkyné házában. Láta, amint a szobalány szétnyomkodta a fehér gömböcskéket, melyeket a Beniczkyné tányérjában talált. Ebéd után a gróf kijött a konyhába s sorba megnézte a tányérokot, amit azelőtt sohasem cselekedett meg. Hallotta, hogy a grófné anyósa fenye-

getőzött, hogy a kulcsárnét tiz esztendőre el fogják csukni, ha a dologból valamit elárl.

Hunya Mária szintén tud erről a fenyegetésről.

Rusnyák kertész azt vallja, hogy őt a kulcsárné figyelmeztette, hogy majd ha elmegy Simkó doktorért, mondja meg neki, hogy Beniczkynt megmérgezték, sőt amikor Teschenből Hinterstoizser tanár Beniczkynéhez megjött, a kulcsárné azt mondta neki, hogy igyekezzék a vasutnál a tanárnak megmondani, hogy Beniczkyné méregtől lett beteg.

Augusztna Anna, Neyhauss gróf takarító-nője, vallja, hogy egy izben a gróf valami papirozt adott neki, hogy dobja a tűzbe. Ő megette, de kíváncsiságból megnézte, hogy milyen papír és akkor látta, hogy halálfejek voltak rajta. A tanu a vizsgálat során azt vallotta, hogy a gróf azt mondta neki, hogy majd ha kérdezik tőle, hogy milyen volt az ő (a gróf) lakása, mondja, hogy tárva-nyitva volt és hogy a szekrények is nyitva voltak és hogy oda mindenki bemehetett. A tanu most ezt a vallomását visszavonta.

Simkó János dr. február 4-én ment Beniczkynéhez és heveny és bélhurutot konstaltál. Rusnyák kertésztől hallotta, hogy Beniczkynek beadtak valamit s ettől lett beteg. Mérgezési tüneteket nem konstaltál és másnap megszűnt a hányás is. A negyedik nap Beniczkyné állapota azonban rosszabbul lett. A tanu tanácsára Teschenből Hinterstoizsert hívták ki, aki szivgyengeséget és kezdődő tüdőgyuladást konstaltál. A kórtünet nem felelt meg az arzenikummérgezés lefolyásának. Tudja azt, hogy Wagner Klementinának nyolcz hetél Beniczkyné halála előtt melankolikus elmebaja volt. Arra a kérdésre, hogy mi okozhatta Beniczkyné betegségét, a tanu azt felelte, hogy valószínűleg valami izgalom.

A törvényszék, Wagner Klementin kivételével, az összes tanukat megeskette és a mai tárgyalást befejezte.

A tárgyalás folytatása.

Nyolczadikán reggel pontban kilencz órakor nyitotta meg az elnök a tárgyalást.

A tárgyalás folyamán kihallgatták *Kölcsonai* László dr. és *Petrkovics* János dr. törvényszéki szakértőket, akik vallomásaikkal megerősítik a törvényszékhez benyújtott szakvéleményüket, mely szerint a kezelőorvos körleírása alapján özeveg Beniczky Mártonné halálát az arzenikummal való mérgezés okozhatta.

A szakértők kihallgatása után a törvényszékhez beérkezett iratokat olvasták fel. Közöttük az országos vegyész és az igazságügyi orvosi tanács véleményét, melyek szintén megerősítették azt, hogy az elhunyt urasszony halála arzenikummérgezés által következett be. Az iratok felolvasása fél tizenegyig tartott. Ezután következett *Szakmáry* Gyula közzvádó vadoló beszédeje, ki a tanuk vallomására támaszkodva, hosszasan bizonyítja a vádlott gróf bűnösségét s beszéde végén kérte az esküdtöket, hogy a vádlottra mondják ki a bűnösséget.

A közzvádó beszédjének befejezése után a védő, *Turchányi* Ödön emelkedett szólásra s úgy formailag, mint jogilag magas színvonalu beszédjében apróra szétszedte a közzvádó állításait. Gyönyörű, költői képet festett meg a vádlott multjából, kit mint vitéz és bátor

embert, ki számtalanszor nézett a halál szemébe, lélektanilag képtelennek tart arra, hogy így gyáva módon pusztítsa el legnemessebb jötevőjét. Hosszasan foglalkozott az összes terhelő tanuk vallomásával s bebizonnyította, hogy úgy Wagner Klementina, mint a szobaleány abbéli vallomása, hogy a mérget a gróf tette volna az urasszony levešébe, időbeli lehetetlenség volt. Beszédje végén példákat hozott fel a bírói tévedésekről s kérte az esküdtszéket, hogy miután a terhelt gróf ellen a közvád semmi pozitív adatot sem hozott fel s vádja csupa lehetőségekre van alapítva, védenézet mentsék fel.

— Könnyű — ugymond — a közvádlónak a bűnösség kimondását kérni, mert az esetleges tévedés nem az ő lelkiismeretét fogja nyomni. De nehez az önök helyzete, kiknek a sok lehetséges, nem lehetetlen és lehető szövevényei közt lelkiismerete szerint kell itélkezniük. Önök pedig nem magasabb lények, hogy tisztán láthatnák a valót s az esetleges tévedés sulya az önök lelkiismeretére fog nehezülni.

A nagyhatású védőbeszéd után Neyhauss grófnak adta át a szót az elnök, ki sokszor elesükli hangon bizonyította ártatlanságát. Beszédjében azt fejtegette, hogy ő áldozata egy rettenes bosszúnak, melyet a cselédség antipátiája szűtt az ő elvesztésére.

A gróf beszédjének befejezése után az az elnök kioktatta az esküdtteket s felolvasta a törvényszék által megfogalmazott kérdés szövegét, melyre az esküdtteknek felelni kellett: A kérdés ez:

Bűnös-e gróf Neyhauss Cormons Ottó abban, hogy 1906. évi február 3-án délben özvegy Beniczky Mártonné elöre megfontolt szándékkal az általa előzetesen beszerzett arzenikum levešbe szórása útján meggyilkolta. Igen, vagy nem?

Valamivel félhét óra előtt vonult vissza az esküdtszék verdiktjének meghozatalára, mely időre a törvényszék elnöke az ülést félfggesztette.

A verdikt és az ítélet.

A közönség jórésze az ülést félfggesztése alatt kivonult a törvényszéki épület vitykoszája s az ítékezés eshetőségei felett vitakozott. Maguk a jogászok, kik egyénileg a bűnösségről meg voltak győződve, a nagyszabású védőbeszéd után a felmentés mellett állgáltak. A hangulat teljesen a vádolt pártjára állott. A hülygközönség, melyet a vádolt védekezése a könnyekig meghatott, teljesen a gróf ártatlansága és felmentése mellett erősödött.

Egy izgalmas félóra után, hét óra előtt öt perczel, lépett be az esküdtbíróság elnöke Trnovszky Márk s utána az esküdtbíróság többi tagjai. Csakhamar, az esküdttekkel majdnem egy időben, a törvényszék is elfoglalta helyét s az elnök felhívta az esküdtbírótságot igazmondásának, itélkezésének elmondására.

Néma, halálos csendben állott fel az elnök s miután a feladott kérdést megismételte, kimondta, hogy a vádoltakat az esküdték a gyilkosságban nem találják bűnösnek.

A közönség hangos éljenzéssel adott kifejezést az ítélet tetszésének.

Erre a törvényszék elnöke az újból bevezetett vádoltakat kihirdette a törvényszék ítéletét, mely szerint a vád alól felmentí és szabaddábra helyezését elrendeli.

Igy végződött a titokzatos bűnper, mely nemcsak vármegyénk, hanem az egész ország intelligenciáját hónapokon keresztül izgatottságban tartotta.

Ezzel bezáródtak a bűnper aktái. A megmáshíthatatlan igazság, az öreg urasszony megmérgezése bizonyos, de a gyilkosságnak gazdája nincs.

H I R E K.

Magyarház.

Többen fordultak már hozzánk azzal a kérdéssel, hogy miképp gondoljuk mi azt a Magyarházat felépíteni? Mi minden lenne abban, hogy hivatásának teljesen megfelelhessen?

E kérdézősködésekből kifolyólag a kevésbbé beavatottaknak elmondjuk, mit is akarunk ebben a Magyarházban. Elsősorban a kor igényeinek megfelelő helyiségekkel bíró, kényelmesen berendezett társaskört; továbbá egy nagy termet színpaddal, megfelelő mellékhelyiségekkel. Tisztességes vendégülhelyiséget, kávéházat s hogy a dolog jövedelmező is legyen: szállodát. Mindez természetes sok pénzbe fog kerülni, miért is létesítését csak részvénytársulati alapon tartjuk lehetségesnek. Hogy azonban még a kevésbbé jól szituáltak is hozzájárulhassanak e szép közczélhoz, egy-egy részvény árát csak 100 koronában tartjuk megállapítandónak. Oly összeg ez, melyet mindenki megvonhat magától, anélkül, hogy vagyoni egyensulya meginogna.

Hogy társadalmilag mily beláthatatlan előnyei lesznek ennek, azt föl-sorolni is alig lehet. Csak néhány főbb érvert említek föl. Aki látta a mostani szegényes kaszinói helyiségeket, az elképzeli, mily gondolatokkal távozhatik onnan egy modern helyiségekhez szokott idegen. Holott másutt ugyszólván a kaszinó az első, amit az ember vendégének bemutat. Útköz-helyiségül ma egy szűk szobácska szolgál, ahol ha 3 ember dohányzik, tarthatatlanná lesz a levegő s ahol kisebb kedélyes összejövetelek tartása már azért is lehetetlen, mert akkor a szegény abonensek (amire többször volt példa) kiszorulnak. Hölgyekkel ily helyre jönni ugyszólván lehetetlen, ami megint a mi asszonyainkra s leányainkra igazságtalanság, mert ha nem is sokszor, de néhányszor évenként bizony nekik is jól esnék egy czigányos vacsora.

A bálók, színelőadások vagy a tornateremben, vagy a vármegye termében folynak le. Az első sem nem szép, sem nem kényelmes s minden szükségese mellékhelyiség híján szűkölködik. Az utóbbi szép, de szűk s szintén nincsenek mellékhelyiségei. Nem is szólva itt arról a sok kényelmetlenségről és zavarról, ami ilyenkor az iskolát, vagy a megyei hivatalokat éri. Egyszóval, nincs egy alkalmas

helyünk, ahol többen szórakozás céljából össze gyűljünk.

Alig hogy az eszme szóba került, máris kinyilatkoztatásszerűen kijelentették sokan, hogy soha semmi sem lesz belőle. Természetes, hogy az ilyen kishítt beszéd elég arra, hogy a gyengéket eltántorítsa s hasonló kijelentések tételére bátorítsa. Nem látom be, miért ne tudnók mi ugyan-azt produkálni, amit évekkkel ezelőtt a tótok a Dom fölépítésével. Vagy ök gazdagabbak, erősebbek, ügyesebbek-e?

Talán nem. De kitartás, önbizalom s áldozatkészség bizonyval több volt bennük, mert nem félkelkedtek, hanem siettek áldozni.

Vegyünk tőlük ez egyben példát. Adakozzunk s mondjuk bizalommal: lesz Magyarház, mert akarjuk! *S lesz Magyarház.*

A Magyarház építőbizottsága a f. hó 7-én a főispán elnöklere alatt ismét ülést tartott, mely alkalmattal Borbély Kálmán kir. főmérnök bemutatta a tervezetet, melynek alapján a Magyarház fölépítendő volna. A tervek megvalósítása mintegy 200 ezer korona költséget igényel. Többek hozzászólása után, a főispán arra kérte a bizottságot, hogy addig is, míg ő a keresztülvitel módozatait Budapesten meg nem beszéli: a bizottság ülést ne tartson. Megígérte egyben, hogy a bizottságot két héten belül ismét össze fogja hívni.

Tanfölgyelői változás. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter lapunk felelős szerkesztőjé, Berecz Gyulát, Turóc vármegye kir. tanfölgyelőjét, eddigi tanügyi működésében tanusított buzgalmának teljes elismerése mellett, hasonló minőségben Krassószőrén vármegyébe méltóztatott áthelyezni. Ezen magas rendelkezés folytán lapunk szerkesztője folyó évi július hó elsején elhagyja Turóc szentmártoni és így meg fog válni lapunktól is, melynek vezetését azonban távozásáig megtartja. — Tekintettel azonban sokoldalú és nagymérvű elfoglaltságára, arra kéri a lap munkatársait és levelezőit, hogy a lapot illető minden közleményt a mai naptól kezdve *Dugovich* Titus helyettes szerkesztő urhoz sziveskedjenek címezni. Egyben jelezzük, hogy a közoktatási miniszter ur Turóc vármegye kir. tanfölgyelőségének vezetésére dr. *Kúnstler* Károly, Árva vármegye kir. tanfölgyelőjét ide áthelyezte.

Ruttkál Ráth Péter, m. kir. udvari tanácsos, a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatója, tegnap délután Ruttkára érkezett, hogy jelen legyen a vasuti főmühely mellett tennálló tanonciskola záróvizsgálatán.

A turóczi jótékony nőegylet a gyógyíthatatlan betegekért. Nagyszabású humanus mozgalmat indított meg a nőegylet akkor, midőn czélul tűzte ki, hogy a gyógyíthatatlan betegek részére kórházat építtet. Üdvözöljük ezt a nemes eszmét s a szenvedő emberiség nevében kívánjuk, hogy a megindított mozgalmat siker koronázza. Az egyestület a következő felhívást bocsájtotta ki: „A Turóczi jótékony nőegylet az általa eddig is segélyezett gyógyíthatatlan betegek számára kórházat óhajtván felépíttetni, kegyes adományokért fordul minden emberbaráthoz. Nehogy a közönséget tulságosan megterhelje,

arra kéri tisztelt cimedet, hogy ezen felhívást egyszerű lemasolja s ugy ezen eredeti, mint a másolati példányra egy-egy 25 filléres bélyeget ragasztva, azokat külön-külön egy-egy ismerősének egyszerű levélben elküldje. Ha egy felhívásra 10 darab 25 filléres bélyeg van felragasztva, az teljesnek tekintendő és kérjük azt Justh Ferenczné gróf Bathányi Mária egyleti elnöknőhöz Tótprónára (Turóc-megye) elküldeni. Nagyon kérjük, a láncolatot meg nem szakítani, mivel ez az ügyet károsítaná.

Megfelebbezett határozat. Lapunk egyik számban megemlékeztünk arról az egyházi gyűlésről, melyen a helybeli tót tulzó urak a papválasztási szabályrendelet ellenére oly határozatot hoztak, hogy a megüresedett helybeli lelkesítő állás ne nyilvános pályázat, hanem egyszerű meghívás útján töltsék be. Felismervén a csalófontaság czélzatát, hogy t. i. e. módon Skrovina Ottó helybeli segédlelkész érdekében mindenki mellőzhető lett volna, Tomcsányi Bertalan és társai a határozatot, az egyházkerületi felügyelőséghez czimezve, hosszú beadványban megfelebbezték. Mint értesültünk, e felebbezésben kiterjeszkedtek Skrovina Ottó segédlelkész társadalmi viselkedésére, magyar nemzetellenes magatartására is. Egyuttal mozgalom indult meg abban az irányban, hogy az esetre, ha a kerületi felügyelőség helybenhagyná az elsőfoku határozatot, tübben az aláírók között egész családjukkal egyetemben kilépnék a lutheránus egyház köréből s a református vallásra térnek át, mert az itteni egyházgyűlés basáskodása már tűrhetlenné vált.

Fősorozás a vármegyében. Az idei fősorozások időpontja, a honvédelmi miniszter rendelete értelmében, a következőleg állapított meg: a Turócszentmárton-Blatniczai járásban június hó 22. és 23. án, a Mossóc-Zniói járásban pedig ugyancsak június hó 25. és 26. napján.

Kinovezés a vármegyénél. Turócvármegye főispánja, a nemrég elhalt Galanda Károly árvaszéki iktató-kiadó helyére Záthureczky Vendel vármegyei írnokot iktató-kiadói, az ekkép megüresedett írónkságra pedig Velits Kálmán volt tiszolgabírórsági díjnokot nevezte ki.

A F. M. K. E. választmányi ülése. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület igazgató választmányára ülésén, amelyet Gyürky Géza ügyvezető elnöklésével tartottak, Clair Vilmos főtitkár fölolvasta Thuróczy Vilmos v. b. t. t. levelét, melyben nyolcz évi működése után elnöki állásáról visszavonhatatlannal lemond. Thuróczy rámutat arra, hogy már három évvel ezelőtt is csak ideiglenesen váltalta el elnöki megbízását, míg az egyesület ntódját megtalálja. Az elnök érdemeit az ügyvezető alelnök méltatta. Thuróczy lemondását a közgyűlés őszinte sajnálattal fogadta el. Végül a Sembery örökösökkel kötött peregyezés szövegét tárgyalták és fogadták el. A peregyezés alapján az egyesületet ötven ezer koronával éltetik ki.

Öngyilkosság kísérlet. Nanasek János ácsmester a f. hó 4-én este már jól felöltött a garatra, mikor hazabandukolt. Ugy látszik azonban, hogy emberünknek nem volt elég az italból, mert a vele vadházasságban élő Nanasek Annától még egypár pohár sörre valót akart kipréselni. Az asszony, látva a férj illuminált állapotát, megtagadta a kért

40 fillért. Nanasek erre dühbe jött, előkapta revolverét s az asszonyt le akarta löni. Mikor ebbeli szándéka, az asszony gyors elpárolgása miatt, megghiúsult, részeg fővel magára lőtt a szerencsétlen. A golyó jobb füle tövében hatolt a koponyába, hol anélkül, hogy nehezebb részeket sértett volna, félrecuszott és fennakadt. Az erős koponyájú Nanasek a golyót hó 5-én maga ment Teschenbe, hol a golyót kivéteti.

Színészet. Szabados László, a felvidéki színkerület igazgatója a f. hó 5-én kezdte meg jól szervezett társulatával előadásait Zsolnán. Az előadások minden tekintetben kielégítőek.

Megszökött ékszerész. Mult számunkban hirt adtunk arról, hogy *Perlweig* Izidor ruttkai ékszerész összepakolta összes ingóságait és hitelezői nagy bánatára, Amerikába vitorlásolt. Most, hogy ez ügyben a vizsgálatot megindították, kislult, hogy az érdemes férfi már jó ideje készült e gaszágra, mert már hetekkel szökése előtt, a boltban levő ezüst és aranyneműket apróbb csomagokra osztva, előre küldte valami ismerőse címére a tengerentúlra. Mikor ekkép a boltban felhalmozott értékek nagy része biztonságban volt, legvégül feleséget pakolta össze s így hiteztársával együtt utnak indult. Mikor szökése köztudomású lett, a hitelezők kérelmére hatóságilag felnyitották az elhagyott tüzletet és kislult, hogy a 70—80 ezer korona passziwa ellenében alig maradt a boltban kétezer koronát érő holmi. A szökevény ékszerész, ellillanása után alig ötödnapra, táviratot küldött Rovlanszky művezetőnek, melyben Amerikába történt szerencsés megérkezését tudatta. Ez azonban csak fogásnak bizonyult, mellyel a szökevény félre akarja vezetni a nyomozó hatóságot. Ugy látszik, hogy a megszökött ékszerésznek büntársai is vannak s nem lehetetlen, hogy a vizsgálat ezek ellen is meg fog indulni. Az előnyomozást végző hatóság a nyomozás "aktáit" sűrűsen áttette a beszercebányai kir. törvényszékhez.

Juniálások. A turócszentmártoni cellulosegyár iparos személyezete f. hó 10-én (kedvezőten idő esetén 17-én), a jahodniki ligetben nagy tűzijátékkal egybekötött nyári multságot rendez. Belépődíj 1 korona. Indulás ki a ligetbe délután 1 órakor a cellulosegyár előtti térről Hagymási ruttkai zenekara és a rajcesz-fürdői fuvó-zenekar kíséretében. — Ugyancsak e hó 24-én délután a Sztránya-ligetben a turócszentmártoni önkéntes tűzoltó testület tartja szokásos nyári multságát. Belépődíj 2 korona. — A zucsányi róm. kath. iskolai növendékek 1906. évi június hó 14-én, a Hrabini-ligetben, kedvezőlen időjárás esetén a Rosenfeld-féle vendéglő összes termeiben vizsgai jutalmazások és iskolai czelokra, többféle mulattató játékkal egybekötött nyári multságot rendeznek. Belépti-díj személyenkint 1 kor. 50 fillér, családíjgy 3 kor. Kezdet délután 2 órakor. Felülvezetés köszönettel fogadtatik. A multságot az iskola buzgó tanítói, Cseszko Imre rendezi.

Nyári multság és hangverseny Znió-váralján. Az állami tanítóképezde Bartalus köre f. hó 6-án sikerült hangversenyt rendezett a következőkkel: 1. Katona induló, Schubert F.-től, előadta az intézeti zenekar. 2. A szatócsok, Bartalus F.-től, előadta az intézeti zenekar. 3. Buesu, báró Eötvös J.-től,

szavolta Zubek Mihály, IV. é. t. j. 4. Galopp, Fióri F.-től, zongorán játszották 4 kézre: Heinich D. és Rokfalusy L. IV. é. t. j. 5. Magyar népdalok, Bartalus F.-től, előadta az énekar. 6. Az ingomb, Thewrewk J.-től, előadta Sebő Agost III. é. t. n. v. 7. Kuruczdal-egyveleg, Moyzes M.-től, előadta az intézeti zenekarral az énekar. A hangversenyt táncmultság követte.

Gyermekbetegségek. Mint levelezőnk írja, Kisfalván és Hájón a kanyaró oly mértékben lépett fel, hogy az ottani iskolákban a tanítást be kellett szüntetni.

Tűzoltótisztai tanfolyam. A magyar országos Tűzoltó Szövetség ez évben is folyó évi augusztus 1-től augusztus 19-ig terjedő tanfolyamot rendez, amelyre 18—42 éves, lehetőleg jegyző vagy tanító oklevéllel, vagy érettségi bizonyítvánnyal bíró egyének vehetők föl. Tandíj nincs, ingyen elszállásról gondoskodnak, sőt néhányan 80 korolás segélyben is részesülhetnek, ha az iránt az illetékes tűzoltói parancsnokság útján július hó 10-éig a magyar országos tűzoltó szövetség elnökségéhez (Budapest, VII., Kerepesi-ut 38. sz.) folyamodnak.

Multság. A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyelete ruttkai 52-ik sz. főlkja pünkösöd vasárnapján Ruttkán, a Kálmánkertben, Saager Ferencz főfelügyelő védnökkésége mellett, jótékonyczélú multságot rendezett, mely a kedvezőtlen időjárás daczára jól sikerült s melynek sikeréhez hozzájárult azon körülmény, hogy a ksod. vasut igazgatósága az oda és visszamenetelre külön vonatot engedélyezett díjtalanul, melyért ez uton is hálás köszönetet mond a fiók vezetősége. Köszönetét fejezi ki továbbá Saager Ferencz főfelügyelő urnak, valamint Nemes Barna és Olsvaszky Gyula állomásfőnököknek, akik a multság sikerének előmozdításán fáradoztak. Felülvezetők: Saager Ferencz főfelügyelő, Stankovits aradi tüzletvezető, főfelügyelő, Nemes Barna ksod. állomás főnök, Páláth ksod. fűtőházi főnök, Klein Ferencz állomás vendéglős, Zborovszki Béla, Záborszky Ottó, Komora János esperes-plébános, Keviczky Kálmán, Eckstein Jakab, Moskóczy József, Reiszpuk Ferencz, Lang Ignác, N. N., Buday N., Mohács István, Kohn József, Judik András, Hosoff László, Gimesi Gyula, Semsei N., Petricsek János urak, kiknek a felülvezetésért és a két fuvarosnak díjmentes fáradságáért hálás köszönetet mond a rendezőség.

Köszönet és leszámolás. A predméri izraelita templomépítő bizottság hálás köszönetét fejezi ki Politzer Adolf urnak Ruttkán, ki oly kegyes volt építendő templomuk alapjává a gyűjtést elvállalni, ugyszintén legmélyebb köszönettel fogadják a nemesszervi adakozók: Politzer Adolf, Politzer Róza, Szent Egytel 10—10 korona, Schulz Armin, Klein Ferencz, Epstein László, Lang Ignác 5—5 korona. Gross Sámuel, Pollacsek F. 3—3 kor. Wiener Lipót, Rund Albert, Wachsberger L., Weiner Arnold, Ruttkai község, Gotsch János, Haas Ignác, Subak Lipót, Waldmann Amália, Rund Henrik, Pelzweig J., Zweigenthal Jakab, Hoffman Gyula, Spitzer B., Fischer Lipót, Krewi István, Katenda F., Freyberger Sándor, Löwy Adolf, Hercz Ignác 2—2 korona. Fiszinger Ferencz, Rákóczy, Adler, Lindenstein Mór, Haas Samu, Rizman József, Visnyovszky, Steffel Ede, Scholz József, Zwiok Ferencz, Burján János, Krajinska Géza, Csepesányi

József, Berczeller Antal, Niksch Emil, Ruttkay Iván, Wlach Nándor, Bura J., Wulkan S., Manheimer J., Vogel Simon, Glück Jakab, Herczeg Ede, Szekerka Simon 1—1 korona, összesen 120 korona. Predméri izr. templom-épitő alap.

Torna és Sportegylet. Lesz már ilyen is. Magyar társadalmunk körében az utóbbi időben észlelt örvendős fölbuzdulásnak egyik kiváló jelensége ez. Kezdünk erők tudatára ébredni s ez az öntudat is fényesen igazolja tevékenyebb munkásságra tartja hivatottnak. Az eszmét Józsa Mihály tanár vetette föl, mely a város magyar ifjúságában élénk visszhangot is keltett. Az ő kezdeményezésére f. hó 6-án a Magyar Kaszinó termében előértekezlet folyt e tárgyban, melyen körülbelül 15 fiatalember vett részt, kik mindannyian lelkesen tömörültek az új zászló alá. Az alapszabályok kidolgozására 4 tagu bizottságot kértek fel, Józsa Mihály, Steiner Samu, Urbanovics Ottó és Badinyi Akos személyében. Az alakulófelhívás levő egyesület a sportnak és tornának minden, nálunk keresztülvihető ágát akarja művelni, nevezetesen a szabad- és szertornázást, füleslabda- és footballjátékot, vívást, ezéllövészetet és turisztikát. Az utolsó- nak vidékünk különösen kedvez. Széles földön nincsen erre olyan kínálkozó hely, mint Turócszentmárton. Síkság, völgy, a fősomszédságban, mindez természeti szépségekkel gazdagon megáldva, minek lélekemelő hatása pedig nem az utolsó szempont a turisztikában. Az egyesület leendő működése megbeszélhetetlen, különösen nálunk, ahol minden társalmi tömörülés egy-egy bástya, mely a mi hazánkban igen hasznos szolgálatot tehet. Az alakuló gyűlés f. hó 11-én, hétfőn d. u. 6 órakor tartatik meg, az állami tanintézetek tornatermében, melyre az érdeklődők ez uton is meghívotnak.

Gondos házlásszonyok mindig óvatosak voltak malátakávé vásárlásnál és csakis zárt eredeti csomagokat fogadtak el Kathreiner-éle Kneipp-malátakávé felirattal és Kneipp-páter arckép védjeggyel. De mivel folyton újabb utánzatok merülnek fel, nem figyelmeztethetünk eléggé gyakran a valódi Kathreiner ismertető jeleire. Minek is fogadtassanak el értéktelen utánzatok, ha ugyanazon az áron a valódi Kathreiner is kapható, amely egyedül bírja a babkává ízet s melyet egyetlen más gyártmány sem közelít meg iz és zamat tekintetében. Mindenkinek saját érdekében áll tehát a legnagyobb elővigyázat.

Főszerkesztő: **Berez Gyula.**
Szerkesztésért felelős: **Dugovich Titus.**

**Figyelmébe ajánlom a n. é. közönségnek
magánmérnöki irodámat**

Turócszentmárton 130. házszám, Spitzer Ede és Fia vegyeskereskedése mellett.

Elvállalok föld-, erdő- és határtagosítási méréseket, térképrajzolást, **ÉPÍTKEZÉS-**, alagsóvezés-, csatornázás-, mezőgazdasági és ipari gépberendezések-, vízi erőművek és villanytelepek-, aczetlyén- és villanyvilágításról tervek és költségvetés elkészítését vagy felülvizsgálását, tálmányok szabadalmaztatását.

— Levelzés: magyar, német és tót nyelven. —

Hivatalos órák: kedden és csütörtökön délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 5-ig.

Ifj. Buócz Károly okl. gépész-mérnök. —

Védjegy: „Horgony”

& Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller patléta

egy régióknak bizonyult hatásos, mely már több mint 30 év óta legjobb fájdalom-csillapító aszernak bizonyult a szervényél, csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor órnakozni legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter-csigyegyzőssel alátámasztott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyezelvény minden gyógyszerárban kapható. — **Főraktár: Tórk József gyógyszerárban, Budapest.**

Richter gyógyszerár
„Arany orszálahoz”, Prágában.
Eltelbethezasso 6 dbu, Mindennapl szent 6000.

Kapható **GAZDIK JÁNOS** gyógyszerárban Kőrmöcbányán, **SCHÖNAICH VIKTOR** gyógyszerárban Znióváralján és **TOPERCZER S.** gyógyszerárban Turócszentmártonban.

Használt, kitünő állapotban levő

Kerékpár

eladó. Czim a kiadóhivatalban

Jutalomkönyvek

kitünő minőségben, az évzáró vizsgák alkalmából melyen leszállított áron kaphatók

Moskóczi-Ferenczné

könyvkereskedésben Turócszentmártonban

Kakao és csokoládé kedvelők figyelmébe:
Hoff János-féle

Kandol-Kakao

a legcsokelyebb zsirtartalmu, azért igen könnyen emészthető, soha sem okoz székrekedést, mindazáltal ritka honon isze mellett kiválóan ocsó.

Valódi oszákis
Hoff János névvel és az orszálan-védjeggyel.

Osmagok a 1/4 kgr. 90 fillér.
1/2 „ 50
Mindenütt kapható.

Legfinomabb a maga nemében a

„CERES”-ÉTELZSIR!

(kókuszdióból)

== Tészta-, peccsenyesütéshez és főzéshez a legjobb. ==

SCHICHT GYÖRGY
„CERES” tápszerművek osztálya
Aussig E/m.

Vizsgalapok

kitűnő minőségben, olcsó árak mellett kaphatók

Moskóczi Ferenczné
könyv- és papírkereskedésében Turócszentszántmárton.

94206/905. sz.

Földbérleti hirdetés.

Az egyetemi alap tulajdonát képező s Turóczvármegye Nagyszoczócz és Szentgyörgy községek határában fekvő, az árverési feltételekben művelési ágazatok szerint részletesen felsorolt, mintegy 286. ²⁴⁴/1200 holdas mezőgazdasági birtok 1906. évi október hó 1-től 1912. évi szeptember hó 30-ig, vagyis 6 évre terjedő időre a znióvárjai m. kir. közalapítványi erdőgondnokságnál (Znióvárja) az 1906. évi június hó 20-dik napján délelőtt 10 órakor tartandó, írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés útján fog haszonbérbe adatni.

Az árverési és bérleti feltételek a znióvárjai m. kir. közalapítványi erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Budapest, 1906. május hó 17-én.

**A m. kir. vallás- és közokt.
miniszter.**

Üzletátvétel!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Turócszentszántmártonban, a már 38 év óta fennálló s jelenleg is jó hírnévnek örvendő **Soltész L.**

fűszer, festék és csemegeáru üzletét

átvettem. Raktáron tartok különféle minőségben és árban kávé, rizst, hüvelyes veteményeket, különböző színű szoba- és padlófestékeket, valamint nagy választékban varrógépeket, sportcikkeket stb. stb. — Abban a biztos reményben, hogy t. vevőim üzletem szolid voltával s a pontos és lelkiismeretes kiszolgálással minden tekintetben meg lesznek elégedve, maradtam

kiváló tisztelettel **Ursziny Máté.**

**Egy jó házból való,
2—3 középkisiskolát végzett**

FIU

**a Turócszentszántmártoni
Magyar Nyomdában
= tanulóul felvétetik. =**

Hirdetmény.

Felsőtűresek községben megüresedett a kovácsi állás. Ezen állásra egy ügyes kovács, aki a gazdasági gépek javítását is érti, felvétetik. Pályázni szándékozók jelentkezzenek Felsőtűresek község urbéri elnökénél.

Felsőtűresek, 1906. június 5-én.

Wollner Pál, urbéri elnök.

Felhívás a 3%-os Magyar Jelzálog Hitelbank-sorsjegyeknek konvertálására, valamint az új Jelzálog-sorsjegyek jegyzésére!

Évente 6 huzás!

Főnyeremények:

1.000.000 kor.

500.000 korona

400.000 korona

300.000 korona

stb.

Nevezett sorsjegyek tulajdonosai saját érdekükben felkéretnek, hogy azokat az alanti intézethez lehetőleg azonnal beküldeni sziveskedjenek, mely intézet az új sorsjegyekre való kicserélést (konvertálást)

költségmentesen eszközli

és azon helyzetben van, hogy a sorsjegytulajdonosoknak kiváló előnyöket nyújthat. Az új magyar jelzálogsorsjegyek az eddig létező összes sorsjegyek nyereségeit felülmulják.

FŐNYEREMÉNY EGY MILLIÓ KORONA.

Kicserélési feltételek: A forgalomban levő minden 3% magyar jelzálogsorsjegy helyett ugyanazon sorozat és számu 2 új sorsjegy adatik egészben csak 58 kor. 50 fillér ráfizetése ellen, mely összeget kívánatra előlegezzük. Az új sorsjegyek valószínű árfolyama körülbelül 280 korona lesz.

A másutt letétben levő 3%-os Jelzálog-sorsjegyeket, az azokat **terhelő kölcsönök** esetleges kifizetésével magunkhoz váltjuk és ezen sorsjegyek konvertálását ugyancsak **díjmentesen eszközöljük.**

Jegyzéseket az új jelzálogsorsjegyekre **az eredeti jegyzési áron, mely 140 korona körül lesz, darabonként 10 korona foglaló** azonnali lefizetése vagy ezen összegnek megfelelő értékpapírfedezet mellett, tekintettel az előre látható óriási túljegyzésre, **már most elfogadjuk!**

Egyéb felvilágosítással bármikor készséggel szolgálunk.

TURÓCZI HITELBANK RÉSZV.-TÁRS.
TURÓCZSZENTMÁRTON.